
ÖTÜKEN

HIZIRNAME

HİKÂYAT

İsmail Orhan Sönmez

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1547
EDEBÎ ESERLER: 804

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-960-5

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TIC. LTD. ŞTI.
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2020

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İsmail Orhan Sönmez: Üç kuşaktır İstanbullu olan, aslen Kırım göçmeni bir aileden gelen İsmail Orhan Sönmez, 1978'de Kastamonu İnebolu'da doğdu. İlk, orta, lise öğrenimini Balıkesir'de tamamladı. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümünden 2001 yılında mezun olmasını müteakip, askerlik görevini Şırnak Uludere'de jandarma asteğmen olarak tamamladı. Özel sektörde sürdürdüğü mesleki yaşamının yanı sıra tarih, felsefe, doğa bilimleri ve edebiyat alanında okuma ve gözlemlerine devam etti. Çalışma ve okumalarını kültür felsefesi, modernizm eleştirileri, gelenekçilik, siyasal kurumların felsefi, kültürel ve metafizik öncüllerini tartışan metapolitik üzerinde yoğunlaştırmıştır. Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Endüstriyel Psikoloji Bölümünde yüksek lisansını tamamlamış olan Sönmez, aynı zamanda Anadolu Üniversitesi Felsefe Bölümü 3. sınıf öğrencisidir. Evli ve iki çocuk sahibi olan Sönmez, İngilizce, Fransızca ve Almanca bilmektedir.

Eserleri

Derin Liderlik (2017, liderlik felsefesi)
Kayıp Jeolojiler (2018, şiir)
Doğru Yönetim - Stratejik İnsan Yönetimi Yazıları (2018, kurum yönetimi)
Doğa Tarih İnsan Üzerine Aykırı Düşünceler (2018, deneme)
Kardeşim Kurt (2019, şiir)
İş Hayatı 101 - Yeni Başlayanlar İçin El Kitabı (2019, kariyer)
Başarılı Bir Kariyer İçin Üniversite Hayatını Kullanma Kılavuzu (2019, kariyer)
Yöneticinin El Kitabı (2019, iş yönetimi)

Yayıncının notu:

Kitapta yer yer rastlanabilecek (*geyik, keyik* gibi) imla tutarsızlıkları, bir yazma eser mantığı gözetilerek bırakılmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ • 17
Cenk Risalesi • 45
Alplık Risalesi • 48
Bereket Risalesi • 52
Devlet Risalesi • 55
Sekinet Risalesi • 57
Zulmet Risalesi • 64
Bela vü Musibetler Risalesi • 68
Riyasetin şartlarını eydür • 71
Barsın Ahvalini Eydür • 78
Kurdun Ahvalini Eydür • 81
Karganın Ahvalini Eydür • 86
Keyik Erenlerin Ahvalini Eydür • 88
Tonuzun Ahvalini Eydür • 91
Anduğun Ahvalini Eydür • 93
Tağların Ahvalini Eydür • 95
Taşların Ahvalini Eydür • 98
Çeçeklerin Ahvalini Eydür • 100
Kılıcın Ahvalini Eydür • 101
Çal Kara Kuş yahut Perteng'in Ahvalini Eydür • 103
Atın Ahvalini Eydür • 106
Baldunun Ahvalini Eydür • 108
Ölümün ve Dahi Hayatın Ahvalini Eydür • 109
Kuvvetin Ahvalini Eydür • 111
Âdem Cinslerini Eydür • 112
Şeriat, Tarikat, Marifet ü Hakikat Risalesi • 115
Ahir Zamana Dönüş • 118

Oğullarım Kılıçarslan ve Gündüzalp'a

Geldi kim bana kılavuz ola ol
Da'vet itdi bini toğru yola ol

Tonı yeşil atı boz u kendi pir
Pirligüdir 'âlem içre bi-nazir

Çünki lütfundan beni kıldı kabul
Sevdüm anı âşık oldu can u dil

Eteğin duttum ana oldum mürid
Dün ü gündüz oldu ol dem kadr u iyd

Can-ıla çün mürid oldum ana
Pes teveccüh eyledim andan yana

***GARİPNAME*, ONINÇI DASİTAN**
DOKUZINÇI BAB, II/2 s. 589

"Gelmekliğimüz Tanrı içündür ve durmaklığımız Tanrı içündür ve söylemekliğimüz Tanrı içündür"

ERKÂNNAME I, s. 22a

"…Ya Hızır, sen ne atadan olursun ve ne anadan olursun, halk seni anınçün berk sever, berk inanır," dedi, "Ya Hızır nebi, sen şahımın batın elisin, âdemoğlanına görünmezsin, sevdiğin âdemoğlanına senin elinden bir kısmet verir. O kısmet nedir? dersen iki yüzlü kısmettir. O nedir dersen biri odur ki dünyalık verdirir sana, ol âdemoğlanının malını gayetten çoğaltır; kazanma degüldür, senin verdiğindir" dedi. "Biri de oldur ki gayetten sevdiği kuluna düşürür, batın ilmini nasib ettirirler."

***HIZIRNAME*, s. 404-407**

"Didüm ki: Ya Hızır! Kapu ne ile açılur, didüm. Allah emriyle (didi). Derya ne ile geçilür, göğe ne ile uçulur, ekin ne ile biçülür (didüm). Cümlesi Allah emriyle olur, didi."

***KİTAB-I CABBAR KULU*, s. 506**

"Girdüm 'ışkun denizine bahrileyin yüzer oldum Geşt idüben denizleri Hızır'layın gezer oldum."

YUNUS EMRE

"Zahid'a ayık dururken anlamazsın sen bizi
Cür'a-yı safi içip mestan olan anlar bizi
Arifin her bir sözünü duymağa insan gerek
Bu cihanda sanmanız hayvan olan anlar bizi"

NİYAZİ MISRİ

Canımız melek canıdır,
Tenimiz selman tenidir,
İçdigüm aslan kanıdır,
İçebilirsen gel beri
…

Yolu ger daş ola, ger yay ola, ger oh, ger kılıç,
Mürşidinden dönenin me'ni de ismi laş ola

ŞAH İSMAİL HATA'İ

ÖN SÖZ

Bu bir hikâyattır. Varlık gibi şiir ve nesirden, görünürlerin ardındaki görünmezlerden, beklentilerden, düşlerden, akıldan, aklın dudak büktüklerinden oluşmuştur. Metni oluştururken bir kurgu planlamadım, samimiyetle hislerimi serbest bıraktım, hikâyat kendi kendine gelişti, kimi yerde nazım, kimi yerde bu yüzden nesre dönüştü; kelimeleri seçmesi için hislerimi serbest bıraktım. Onlar da asıllara doğru uçtular, asla giderken aslımızın neslimizin dağarcığına dönüştüler, onları bendeki yansılarıyla dile getirdiler. Ben eski Anadolu Türkçesi uzmanı değilim, tasavvufi bir terbiye de almadım. Bu kitapta yer yer kullandığım ifadelerin, anlatıların bu nedenle tasavvufi bir ders ya da o devrin dilinin yeniden üretimi olarak değerlendirilmemesi, bilakis dünyayı ve kendini kök seslerin ve kökensel hakikatlerin aynasında görmek isteyen bir modern zaman serkeşinin kurgusu ve işgüzarlığı olarak okunmasının önemli olduğunu düşünüyorum. İnsanın aslını bulması gayesiyle kendi derununa doğru seyrüsefer etmesi ve böylelikle çağını, kabuğunu, perde olanı geride bırakması gerektiğini düşünüyorum. Kaosu ve ilkelliği ortadan kaldırış olarak "geleneksel anlamda devlet"in kökenini de insanın bu iç derinliğine eylem ve tefekkür yoluyla ererek aslını bulması ve o aslı dünyaya yasa, fikir ve mito-poetika olarak izhar etmesinde görüyorum. Asla yaklaştıkça dilin günlük rasyonalitenin kurgusundan çıkıp şiirleşmesi gerektiğine, sözcüklerin o dünyayı daha önce var kılmış kişilerin sözlerine doğru bükülmesi gerektiğine inanıyorum. Bu şiirleşme ve kelime kullanımlarının geçmişe doğru bükülmesi, aslı

deneyimlemek istediğinde doğal bir akış hâlinde olacaktır. Benim kitap boyunca zihnim herhangi bir kurgu takip etmeksizin ve bir dil niyeti gütmeksizin bu şekilde salındı ve ortaya bu "hikâyat" çıktı. Seçişleri, inişleri, çıkışları ve konularıyla bu hikâyat birbiriyle gizli açık ilişkili, birbirini çağıran konulardan oluşmaktadır. İnsanın, devletin ve tabiatın tüm tezahürlerinin ve onların akıbetinin birbiriyle ilişkili olması gibi. İsminin *Hızırname* oluşunun da eserin kurgusuyla bir ilintisi yoktur. O, bu dönemin Hızırnamesi olarak seslenmeyi seçmiştir.

10.07.2019
İstanbul

"Bütün tapınakların ve bütün zamanların ozanlarının haklı olarak söyleyebildikleri gibi seyr ü süluk (initiation) yoluyla Tanrı'nın Krallığı'na dönen bir kişi için güneş asla batmaz."

Marquis Alexandre Saint-Yves D'Alveydre,
***The Kingdom of Agarttha, A journey into the Hollow Earth,* s. 78, Inner Traditions, 2008.**

Gök kapıları kapanmış, insanlar Tanrı'nın adını hatırlarken sanını unutmuş, çokça hesaba ve kitaba dalmış, kudurmuş, kabarmış ve yabana doğru arsızca taşmıştı.

İşte bu devirde, sanki onca arzu nesnesinin yeteri yokmuş gibi, mala, çeşniye, zenginliğe boğulan dünyada, istenecek onca şeyin olduğu bu dünyada, öyle gidilesi yollar, panayırlar, şenlikler, düğünler varken yol üstünde, binbir tellal ile davet eden, çağıran, yalvaran…

Yoldan mı azıttık, kendimizi mi şaşırdık nedir?..

Gözümüzü güne dikip devlet diledik,

Haşa, devlet diledi…

Ben çulsuz, deligöz bir hatun yanımda, kucağında küçük bir arslan yavrusu, hiç akıl kalmamış gibi, yoldan azıtıp ta höyük tepelere çıkıp nice işlemeye rüzgâra verip saçımızı örtümüzü, güne dönüp devlet istedik de çok ayıp ettik.

Kara kargalara güldürüp, itlere eğlendirip, çocuk aklınca yatıp yuvarlanan bir patavatsızlık gibi düştük panayırın, düğünün orta yerine, zamanı geçmiş sözler ve deyişler sayıklayıp geçen deliler gibiydik…

Köşklerin, kâşanelerin, dağ benzeri çelikten, taştan otağların, orduların, kibri gök gibi, kudreti heyula gibi olanların ortalarında, onca altının, elmasın, zebercetin, zümrütün, lalin, ortalarında, insanların gece gündüz uyumayıp da etrafında fır döndüğü, ateşe uçan kelebekler gibi öldüğü, güreşip, dövüşüp, tepinip, eşinip durduğu, ajdar devlet, teşrifatı uçsuz, kudreti hudutsuz, şartı, kanunu, kuralı sınırsız, aklı bucaksız devlet, öyle kuru dere yataklarına bakıp, çal yüzlerine tüneyip, höyüğün, asarın, korunun etrafında, deli deli dolaşan çulsuzların göğe bakıp da çağıracakları şey mi

olur, tövbe! Haşa bu densiz, bu denksiz, bu akılsız, bu hayasız taifenin sesleneceği şey mi olur devlet ki onun zebellah gibi, koca kavuklu, yağlı urbalı, iri itli, kürklü, kaftanlı, ak, ala, doru ve kara küheylanlı sahipleri, her gün doğumunda azametle uyanan, her gün batımında kâşanelerine çekilen devletlüleri var. Onun akıl küpü, hile yumağı, oyunbaz, canbaz, hokkabaz, lafbaz, şahbaz, kuşbaz ip üzerinde yürüyen, minarelere tüneyen, hünerli, hatun olup erkek gibi, er olup karı gibi kaynayan nice hizmetkârları, kulları, beyleri, ulakları, bekçileri, çerçileri, leşkerleri, askerleri, tazıları var. Senin kuru ekmeğine, ekşimik peynirine, taş içinde işlediğin tuzsuz, edepsiz etine! Sen ki devletin altın tepsilerde, ipek yaygılarda, hurilerin döndüğü, gılmanların el bağlayıp boyun büktüğü, hindin en eşsiz baharatlarının, Frengistan'ın benzersiz üzümlerinin, binbir av kuşunun, bin derde deva etlerinin, yedi dağın yetmiş geyiğinin yedi yüz çeşit yemeğinin, kuzunun en semizinin, oğlağın en lezzetlisinin, göğercinin, sülünün yağlısının, dananın gürbüzünün en güzel yerinden kesilen kebapların, hıdırellezde toplanmış sabah çiğinden yapılmış gök şerbetlerin, yedi iklimin yedi bin çiçeğinin rengine kokusuna sahip buhurların, rayihaların demlendiği altın ibriklerin, gül suyuyla yıkanmış altın kâselerin, ipek halılara serilmiş, altın işlemeli örtülerde günde üç vakit devletlülere, yüzünü devlete dönmüşlere toplanıp kaldırıldığını bilmez nankör!
Taş başında, kaya kovuğunda, gölgeli, ucubeli, cinli perili orman tabanında, kel başlı, kuru ayazlı, kuru tepelerde, kara tepelerde aklından yolundan azıtıp da devlet mi çağırdın?

Böylece başladı hikâye, dönüşü olmayan bir yola girmiştik…
Ancak pejmürde bir jeolog gibi,
uzak, unutulmuş ve zavallı köylerin kıyılarında,
pejmürde bir jeolog gibi yazlık ümitlerini tüketmiş,
karaçalılar ve kireçtaşı tabakaların yamaçlarında,
sığırlar ve çobanlar arasında,
Tanrı'nın dişlerini arayan,

bir zamanlar çamurdan bir insanlığı parçalayan,
arslanlara ve kurtlara denk olan,
tanrılara denk olan dişlerini arayan,
sonra bulamayan,
kaybeden,
ve çocukluk ümitlerinin peşinde ağlayan,
babasının kendisine okuduğu masallara ağulanan,
pejmürde bir jeolog gibi,
zamanın izlerini sulardan, tepelerden ve tabakalardan dilenen,
yükseklere çıkıp güneşe şiir söyleyen,
ve güneşe benzeşen,
ölen her gün batımında,
her diklenişte,
her satırda,
her gün doğumunda dirilen,
ucuz, ucube, savruk ve derbeder bir gün ışığı gibi,
dil söyleyebilir mi?
O güne ve o çağa ve o göze hapsolmuş dil?
Ki ömür kara bir gök ardı yaz yağmuru gibi kısa ve ölüm,
ancak er olmayanların yüreğine tasa,
er olmak nedir?
Yolsuz, izsiz, nökersiz, devletsiz, yasasız, yoldaşsız olmak…
Yine de olmak,
sessiz ve dilsiz olmak…
Ve er olmak…
Nedir?..
Nedir az olmak, olmak, tek olmak ve ordulara denk olmak,
sessiz olmak söz olmak, gün batımında gün olmak ve ışığı sonsuza doğmak?

Dedi ki kardeşim:
Ağabey gidelim,

sür atını karanlık ormanlara ağabey,
yaşamaktan sıkıldım,
kayıp değil miyiz ağabey?
Sen kesilen büyük meşe ağaçlarına ağıt yakan ağabey,
ben vurulup düşen kurtlara ağlayan kardeşinim için için.
Annem ve babam sessizleştiler ki niçin,
Tanrı'nın sesini sen çağır diye ey yalnız ve inatçı ve göğe konuşur ağabeyim.
Ben kartalların ve ala doğanların ve ak şahinlerin,
gözlerine senle olduğumdan daha hevesli bakmadım ey ağabeyim,
ağa sen ol, bey sen ol diye küçüğün olmayı murad ettim ta ki Tanrı bilir anne karnında,
sen ak ol diye kara oldum, sen gök ol diye toprak oldum ağabeyim.
Ve balballara bakıp seslenen ben kara gözlü kardeşin,
kül olup kül tepelerinde kül tiginleşip,
hem altın hem ateş hem güneş,
ey ağabeyim,
bana bir ok atımı omuz ver,
omuz ver de yeneyim karanlığı,
karanlık ki senin kılıcın keskindir,
kan akıtmayı seven günlere, güneşlere, ağabeyim.
Ok at kuzeye, güneye, doğuya, batıya,
fidan dik, toy kur,
ardından bince söz, bince dalga, sövgü, ilenme,
ardından bince avrat çığlığı ve it uruması ağabeyim.
Nice akıl senin ki sürdün bizi güneşin kıyına ne adadın, ne söz verdin ağabeyim?
Söz verilir mi dünyaya?
Bilmedin mi yenilen, yıkılan ve toprağa karışan bin ata alpın, ata canın, ata yiğitin, ata devletin,
Ölümün alaca atına binip de tamuya, ta toprağın ve yıkımın, çökümün çağına çömelip kara otağ ettiğini?

***

Ben ki bengileyin hayale dalan benkişi,
benim eteğime çağlar, dağlar ve şehirler sermiş Tanrı,
benim seslendiğim.
Sözün, sıfatın, kitabın, imamın, aksakalın, beyin, itin unuttuğu bir börü, bir bürgüt, bir boran, bir tufan, bir hışım Tanrı…
Bir hey koca kayın Tanrı, bir ulu pelüt Tanrı, bir azgın deniz, bir sonsuz gök Tanrı…

Bana da sen, kara gözlü kara bahtlı kara yürekli bahadır mı bahadır bir karındaş vermişsin,
ne anne ne babamı aynı dile yoldaş, aynı söze sözdeş kılmışsın,
bir demirkazığa, ateşe ve yıldırıma bizi yöndeş kılıp kaderimizi karmışsın Tanrı…
Be hey devlet senin eşiğinse,
senin eşiğin yokluk, kötülük, zorluk, karanlık, sarhoşluk, haydutluk…
Senin eşiğin bir çorak bir taş, bir bozkır,
öyle bir yalnızlık, kaybolmuşluk ve itilmişlik ki senin eşiğin,
kaya kovuğunda oturan, çalı yanında dirilen,
ateş peşinde göğeren, saf yürekte yeşeren koca Tanrı…

Bırak ha yürüyeyim gün sıkımı, gün yakımı ak ateşli yollarında yanıma sırtlanın, akbaban, yılanın, ilenin yoldaş ve kalbimdeki güneşe arkadaş,
ardımda tekçe karagözlü bir karındaş bir yüzü sevinçtir, bir yüzü teber,
yol uzar, gün süzülür ömür biter,
tek çe yiğitlik ve kurt uluyuşu,
Tek çe ejder kalkışı ve arslan diklenişi tutar zamanı,
ozanın, bilgenin, aksakalın utancı olan zamanı.

Ölüm zordur elbet,
ölüm dile kolay cana zor,
ölümde dirim kör gözün kör tarafına nasip, bir adı hanlık, bir adı şiir,
Hıdır, yeşil, ateş ve Hızır,
bilmem ki geyik erenler bilmem ki parstır?
Ve çok oldu bizim örene, taşa, höyüğe hislenip de,
Ölen devleti, yiğidi, dirliği kana çağırdığımız,
çağırıp da azdığımız,
Az oluşumuza erinmeyip göğe –güneşe bakıp tozduğumuz.

Toz ki devlet tozdur tufandır orduların, hordaların ayaklarında kalkışan,
kalkışan bir kartaldır devlet,
kalkışan kayanın, sivrinin ötesinden kalkışan,
yürekler kalkışır sanma devlet için,
dağ kalkışır, taş kalkışır, ozan kalkışır deyiş kalkışır bir kuytuda,
sonra gün kalkışır bey oğlu beyin,
kara bilmez, yalan bilmez, korku bilmez, namertlik bilmezin yüreğince,
yürek dediğin bir keskin kılıç, bir tek ala arslan yürek…
Yürek er, er yürek, yürek yüksek yar yürek,
yar kenarında er yürek, er yüreğinde yar yürek.
Ve bengü taş üstü ala doğan,
gün batımı üstü sungur,
yılkı üzeri arslan korkusu,
şiir üstü gözyaşı, göz yalazı, gönül közü,
koyun ağılında kurt kokusu,
sığır sürüsünde kurt korkusu,
kork be hey yürü tüfeng üstüne sana nasip olan bir oğul değil mi ışıktan?